

Delav se izkrija vsak petek
 1. t. m. m. naslednjega
 r. a. — Narocnina za celo
 leto 5.20. a pol eta
 K 2.60, za č. rt leta K 1.30
 Posamezna številka 11 vin.
 Narocnina za Nemčijo za
 leto 5 mark, za Ame-
 riko 2 dolarja.
 Pošiljatve na uredništvo in
 upravnništvo
 Ljubljana, Šelenburgova
 ulica št. 6, prvo nadstr.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. —
 Inserati z enostolpnimi pe-
 lit vrsticami se zaračuna-
 vajo in sicer: pri enkratni
 objavi po 18 vin., pri tri-
 kratni po 16 vin., pri šesti
 kratni po 14 vin., pri celo-
 letnih objavah po 12 vin.
 za vsakogar. — Za razne iz-
 jave itd. stane petih vrstica
 24 vin. — Reklam. so pošt. n.
 ne proste. — Nefrankirana
 pisma se ne sprejema jo

Nazadovanje in napredek strokovnih organizacij.

Zvezni zbori strokovnih organizacij, ki so se vršili tekom zadnjih dveh mesecev, so prinesli razveseljivo dejstvo, da imajo vse strokovne organizacije zaznamovati v zadnjem letu napredek, ki spominja mnogokrat popolnoma blizu na stanje pred vojno. Na tem napredku so udeležene celo strokovne komisije onih industrij, ki so bile izključene od vojne konjunktore. Poročila iz drugih držav kažejo, da ta pojav ni omejen na Avstrijo, temveč da je leto 1917 vpeljalo napredek strokovnih organizacij v vseh po vojni prizadetih, kakor tudi v nevtralnih državah, da je vojna povsod na ravnotisti način vplivala na delavce, jim prizadejala povsod ravnostno trpljenje in pritisk, pa tudi potem po začetnem odnehanju pri njih naletelo na ravnostno protiobrambo.

Kar so posamezni zvezni zbori pokazali, se potrjuje tudi v poročilu katero je izdala strokovna komisija o moči in zmoglosti strokovnih organizacij. Leto 1914. je bilo žalostno za strokovne organizacije. Izbruh vojne je našel Avstrijce popolnoma nepripravljene. Avstrijsko gospodarstvo je v trenutku ležalo na tleh. Podjetnikov se je polastila divja panika, na kateri sta kriva na eni strani premajhen pogled in prevdarnost, na drugi strani nasprotne odredbe državne uprave. V tej prvi paniki so zaprli tovarne in vrgli na cesto stotisoče delavcev, ki so bili po pravici na vojni manj krivi, kakor buržoazija, ki si je naložila na glavo vsled zveze z agrarci in vsled podpore politike, ki je vodila do vojne, precejšnjo mero sokrivde. Posledica številne brezposelnosti je bila seveda, da bi bile strokovne organizacije, ako bi hotele izplačati v miru določeno brezposelno podporo, v nekaterih mesecih bankerotne in s tem ne bi bile v stanju, količkaj ukreniti v povzdigo življenjskega položaja delavcev. Toda znižanje podpor ravno v teh strašnih časih, katero je bilo neobhodno potrebno, da so se obdržale strokovne organizacije, je zbudilo v širokih slojih delavstva dvom, ali bodo strokovne organizacije sploh mogle prestat: vojno in ali ne bi bile le kot mirovni stvori v vojni brezpotrebni za delavce. K temu je prišlo vpoklicanje strašnih mas, med njimi zlasti zaupnikov, ki so vzdrževali organizacije in razumeli pomiriti delavce ter jih poučiti v njih pravem interesu, nazadnje pritisk izjemnega položaja, da se onemogočijo občni zbori in celo seje. Vse to je učinkovalo, da je padlo število članov pri strokovnih organizacijah od 415.195 na koncu leta 1913 na 240.601 koncem leta 1914. Razmere so se poslabšale v naslednjih letih še bolj. Vsako prebiranje je vzelo strokovnim organizacijam desetisoče članov in iz indiferentnih mas, ki so prišle iz neindustrielnih krajev v vojno industrijo, se je dalo dobiti nadomestek tem težje, ko je izjemni položaj ležal vedno težje na vsem javnem življenju in ko so delavci trpeli tudi še pod vojno-dajatvenem zakonu in kmalu tudi pod militarizacijo. Tedaj je padlo število članov v strokovnih organizacijah do konca 1915 na 177.113 in do konca 1916 še dalje na 166.937. Že te številke kažejo, da padanje članov, akoprav je bilo v vsakem vojnem letu zelo občutno, ni

bilo vedno le po razmerju, temveč tudi absolutno. Izguba je bila leta 1914 največja, nič manj kakor 184.514 članov ali 42 odstotkov, leta 1915 je znašalo le 63.568 ali 26 odstotkov, leta 1916 le še 10.176 ali ne več kakor šest odstotkov. Omejena ni bila le na moške, temveč je prišla kljub naraščanju števila žen v obratih tudi pri ženskih članih. Koncem leta 1913 so štejele strokovne organizacije 42.979 ženskih članov, izgubile so v prvem vojnem letu, ki je obsegalo le pet vojnih mesecev, 12.719 ali približno 30 odstotkov, tako da so štejele koncem leta 1915 le še 25.689 ženskih članov. Toda že naslednje leto je prineslo tukaj majhen prirastek za 2459 ali skoro deset odstotkov.

Leto 1917 je prineslo končno tudi pri moških napredek, ki se je napovedal že leto prej. Koncem prejšnjega leta so imele strokovne organizacije skupno 311.068 članov, od teh 232.066 moških in 79.082 žen. Prirastek v tem letu je znašal pri moških 93.277 ali 67 odstotkov, pri ženah 50.854 ali 180 odstotkov, pri obeh 144.181 ali 86 odstotkov. Nasproti zadnjemu poslovnemu letu se je kazalo vsekakor še vedno nazadovanje za okrog 104.000 članov ali 25 odstotkov, ki je seveda takoj opravičljiv, ako se spomnimo, da je bilo že leta 1916 vpoklicanih nič manj kakor 200.000 članov strokovnih organizacij. To število se je v preteklem letu še bistveno pomnožilo, kjer je upoštevati tudi še sedaj uveljavljeni pritisk na delavce, zlasti tudi militarizacija in oviranje njihove koalicijske pravice. Razveseljivo je, da se je število organiziranih delavcev od leta 1915 potrojilo, od miru sem pa podvojilo.

Ako vprašamo, komu je ta napredek strokovnih organizacij zahvaliti v zadnjem letu, tedaj najdemo dva vzroka: predvsem so podjetniki, ko so videli, da nazadnje organizacija delavcev jim ne more biti več tako nevarna, mislili, da bo raste njihov napuh tembolj ker delavci ne morejo štrajkati radi vojne dajatve in militarizacije. In delavci so radi od podjetnikov spoznali veliko vrednost svoje organizacije. Ko je bila draginja vedno neznosnejša, ne da bi podjetniki kljub groznim vojnim dobičkom le izpremenili svoj obraz in primerno zvišali plače, so uvideli delavci, da kot posamezni temu napuhu vojnih dobičkarjev niso kos, pa so spoznali vrednost organizacije. Bistveno uslužni so bili delavcem pri tem spoznanju — in s tem smo pri drugem vzroku napredka strokovnih organizacij. Zaupniki, katerih vrste so bile sicer s številnimi vpoklici precej izpraznjene, ki pa so kljub vsem težavam, katere so jim pripravljali podjetniki, neumorno naučevali delavce in jim predočevali velik pomen organizacije za človeško življenje delavcev. V prvem letu, ko se je večkrat kazala vsled strašnih posledic vojne, nekaka poparjenost pri delavcih, so morali venomer tolažiti in jih opominjati, naj pretrpe depresije. Pozneje so morali pridobiti mase indiferentnih žen, ki sploh menda še nikdar niso ničesar slišale o kaki organizaciji, so morali stare člane zbirati in iz njih vzgajati nove zaupnike. Saj so vedeli, da bodo morda tudi sami vpoklicani, učiti so jih morali bojevati in voditi njih boje; morali so jim vcepljati ne le pogum, temveč tudi strokovno prevdarnost. Javnost si niti predstavljati ne more

o obilici in težavah tega dela, saj se to delo deloma ne opazi javno. Javnost vidi samo končni uspeh tega dela. Kako požrtvovalno je to delo, se more izprevideti iz tega, da so se v pre mnogih podružnicah menjavali tekom vojne funkcionarji po desetkrat. Vedno kakor hitro je bil kak zaupnik vpoklican ali ukorjen, je stopil iz vrst ostalih delavcev nov zaupnik, katerega je vzgojil prejšnji zaupnik. Ta je ostal toliko časa na svojem mestu, dokler ni bil deležen on ravnostne usode svojega prednika in napravil naslednjemu mesto.

Da strokovne organizacije niso v vojni propadle, kar se je pred vojno večkrat povdarjalo, temveč da so bile tudi še delavcem v tako dragoceno podporo, je dokaz, da bodo delavcem tudi v bojih še po vojni šele prav potrebne in koristne.

Rudarjem v pominek.

„Rudarji so tolpa brez discipline, proti katerim treba rabiti strojne puške!“

Tako se je blagovilil izraziti centralni ravnatelj železarn v Vitkovicah na seji železarskega gospodarskega sveta. Možu je ime Sonnenschein in je v Rothschildovi službi. Umetnost, da se tako izraža se je naučil najbrže na fronti. Toda Sonnenschein je tam več rekel. Rekel je, naj se ravna z delavci, s to tolpo brez discipline kot z ubežniki izpod zastav. Oblastni pomočki države proti upornosti delavcev so izčrpani in grozeča stavka v Mor. Ostravi le zaradi tega ni prišla do izbruha, ker je bilo ob pravem času na mestu vojaštvo in strojne puške. Člani pritožbenih komisij so tajniki socialno-demokratskih organizacij, ki so s svojim delovanjem na shodih takorekoč priganjači pred pritožbene komisije. Bolniška preiskava naj se militarizira in obenem izdajo „času primerna“ navodila, in stroga cenzura delavskega časopisja bi bila primerna, da se prepreči poslabšanje nediscipliniranosti. Potrebno bi bilo, militarizirati tudi obratne inženere, da bi se ustvarila podlaga za njih disciplinarno pravo. Opozarja tudi pritožbene komisije na pretečo nevarnost, ki utegne nastati ob pasivni resistenci najnižjih uradnikov, ker se tam razširja socialistični duh. — Da, centralni ravnatelj Sonnenschein se je nekaj učil! Sicer pa gospodje Sonnenscheimi niso tako krvoločni, toda ti pri Rothschildu, kakor kaže figura, so zelo hudi in potem vrhutega še v železarskem gospodarskem svetu, kjer sedi 43 častnikov in 42 zastopnikov železne in premogovne industrije, kjer se lahko brez nevarnosti rogovili okolo s strojnimi puškami.

Opominek za rudarje, ki kaže, kakšen duh je zavladal med centralnimi in glavnimi ravnatelji napram delavcem, ki jim hočejo preganjati glad s surovo silo.

Nova večina francoskih socialistov.

Nacionalni svet francoskih socialistov je imel v Parizu svoje zborovanje. Ta socialistični nacionalni svet je zbor odposlancev departementalnih federacij stranke. Ima kontrolno pravico nad ekzekutivnim odbo-

rom stranke, takoimenovana stalna upravna komisija. Naloga sedanjega zborovanja obstoji v tem, da določi za prihodnost politično smer, ako mogoče, da se zopet izpostavi enota stranke. Socialistične strankarske razmere so postale v zadnjem času tako zamotane, da se je spoznati le s težavo. Nekdanja manjšina je prišla do večine, drugi so okrog Longueta in lista „Populaire“. V tej novi večinski skupini, ki se ne sme primerjati s staro, so zopet manjšinske skupine, kakor n. pr. Zimervaldovci. Stara večina obstoji v glavnem le še v skupini štiridesetih, ki se grupirajo okrog Varenneja in njegovega lista „France Libre“. Sedaj jih je 41, odkar se jim je pridružil Albert Thomas. Med obema ekstremoma se je v zadnjem času osnovala srednja skupina, takoimenovani centristi, katerim je skupina Varenneja preveč zmerena in skupina Longueta preradikalna. Trudijo se, da najdejo srednji izhod. Prva seja se je vršila pod predsedstvom poslanca Mistrala. Odposlanci so se, kakor poročajo listi, zelo številno udeležili zбора.

Zelo se je opazila udeležba Rapaporta. Tudi nekaj zunanjih socialistov se je udeležilo kot poslušalci. Poslanec Bracke je poročal v strankinem organu „Humanité“. Sedanji večini se je očitalo, da je zanemarjal oficialni strankin organ. Končno se je ustanovila komisija za administrativno in redakcijsko reorganizacijo lista. Predlog glede gospodarskih vprašanj po vojni se je odkazal komisiji, nakar se je pričela glavna debata o nacionalnem in internacionalnem položaju. Določilo se je, da govorniki vseh tendenc govore do petih popoldne. Od tega časa naj pripravlja komisija resolucije.

Kakor na zborovanju Sevanjeve skupine, tako je tudi v nacionalnem svetu Longuet zmagal. Njegova navodila so se sprejela z znatno večino in njegova skupina prevzema s tem vodstvo stranke. Resolucija Longuet, ki je bila — po „Havson“ — sprejeta s 1544 glasovi, obnavlja strankin sklep, da se zaslišena obramba dežele, zahteva pa od vlade revizijo vojnih ciljev, objavo imperialističnih dogovorov o vojnih ciljih z ozirom na rusko revolucijo in po predsedniku Wilsonu začrtano načelo, dalje priprava za družbo narodov. Resolucija pozdravlja sklicanje internacionalne konference in zahteva od vlade potrebne potne liste. Intervencija alirancev v Rusiji zapostavlja samoodločevalno pravico narodov in se sme podvzeti le v sporazumu z ruskimi socialisti. Končno se stranka pozivlja k enotnosti. Resolucija Renaudla, ki sloni na podlagi londonskega memoranda, je ostala s 1172 glasovi v manjšini, predlog Loria za takojšnji konec vojne je dobil le 152 glasov.

Manjšina je zmagala nad takoimenovano „večino“ s 1344 proti 1172 glasovi. Z odločnim bojnim stališčem francoskih socialistov proti programu vojnih ciljev Clemenceauja, z odločnim vstopom te stranke za internacionalno konferenco je storjen važen korak k zblizanju socialističnih strank vojskujočih se držav.

Listi pripisujejo temu velikemu dogodku na francoskem mnogo večjo važnost, kakor sedanje prodiranje francoskih armad. V obsežni meri opisujejo ta dogodek, katerega so se že dolgo bali, a je kljub temu nepričakovano prišel, zlasti od zadnjih francoskih uspehov, ki so dali misliti, da bo izginila mirovna misel in da bodo vojni fanatiki zopet vriskali. Pa zgodilo se je ravno nasprotno.

Domači pregled.

Vlada namerava ustanoviti blagovne zaloge po večjih mestih za državne uradnike in srednje stanove.

Načrt za ustavno reformo? V parlamentarnih krogih kroži vest, da je ministrski predsednik Hussarek povedal češkim strankam o načrtu za ustavno reformo, katerega

sta izdelala član gosposke zbornice prof. Lamasch in poslanec dr. Redlich.

Novi skupni finančni minister. Skupni finančni minister postane ali dr. Körber ali pa general Landwehr.

Koncesija Poljakom. Iz Varšave poročajo, da je princ Janusz Radziwill v zadnji seji poljskega mestnega sveta povedal, da je bila poljska vlada oficijelno obveščena, da je sedaj tudi gospodarska in ostrednja oskrba južnih krajev kongresne Poljske poverjena generalni vladi v Lublinu. To poročilo pisma Radziwilla je mestni svet sprejel s hrupnim odobravanjem. Zdi se, da se je zadeva glede holmskega vprašanja v toliko izpremenila da južni rob sedaj upravlja lublinska vojaška vlada. — Seveda bo pa raditega pri Rusinih zopet ogenj v strehi.

Proti septemberskemu zasedanju parlamenta. „Reichspost“ poroča, da se je vršilo pri zadnji konferenci zastopnikov Češkega svaza Stančka in Tusarja z ministrskim predsednikom baronom Hussarekom posvetovanje o ustavni reformi ter da je baron Hussarek pri teh posvetovanjih rabil za podlago elaborat poslanca prof. dr. Redlicha in dvoraga svetnika Lamascha. Hammerjeva korespondenca „Polit. Tagebuch“ piše k temu: Dvorni svetnik Lamasch je v kontaktu s Čehi, tako da mora sedanje sodelovanje dvornega svetnika Lamascha pri ustavnih vprašanjih vzbuditi med nemškimi nacionalci veliko nezaupanje. „Politische Tagebücher“ izražajo tudi skrb, da bi utegnil baron Hussarek v zmislu svojega gesla „pravičnost za vse“ ponuditi Čehom kompenzacije za ustanovitev truinostkega okrožnega sodišča v narodnostnih koncesijah. Vse te vesti „Reichspost“ in „Politische Tagebücher“ niso drugega, kakor politično zastrupljenje, ki nima prav nobenega drugega namena, kakor preprečiti septembrsko zasedanje parlamenta. Tako nemški krščanski socijalci, kakor tudi poslanec Hammer, ki se izstopil iz nemško-radikalne stranke, so se bili izrekli že prej odločno proti septemberskemu zasedanju parlamenta ter vztrajajo tudi sedaj še pri tem svojem stališču in hočejo onemogočiti zasedanje.

Odpust črnovojniki letnika 1869. Listi poročajo, da bodo črnovojniki rojstnega letnika 1869. odpuščeni iz vojaške službe v času od 15. septembra do 31. decembra tega leta.

Svarilo. Dogodilo se je že večkrat, da se je kdo zoperstavil vojaškim stražam in patroljam, ki stražijo blago na železnicah, ali da se ni pokoril odredbi vojaških straž ali njih klicu. Vojaška straža je bila primorana, rabiti orožje. Z ozirom na svarila, ki so nakolodvorih nabit, se občinstvo opozarja, da imajo straže, ki so v železniški službi, vse pravice in dolžnosti vojaških straž. Ako se jej kdo zoperstavlja ali celo dejansko v bran postavi, je straža dolžna, nastopiti odločno in če treba, rabiti tudi orožje. Kogar bi straža pozvala ta naj takoj obstoji, ker je sicer njegovo življenje v nevarnosti, ter naj se brez ugovora pokori nje odredbam.

Razglas. Zadnje čase so sovražni letalci ponovno metali letake državi sovražne vsebine. Na podlagi § 13 oddelek C ministrske naredbe z dne 19. januarja 1853, drž. zak. št. 10 se posest in razširjanje takih letakov najstrožje prepove. Prestopki te prepovedi se kaznuje, v kolikor ni vporabiti določb obč. kaz. zakona po § 11 ces. naredbe z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96 z globami od 2 do 200 kron ali z zaporom od 6 ur do 14 dni — C. kr. deželno predsedništvo za Kranjsko. Ljubljana, dne 26. julija 1918. Za c. kr. deželnega predsednika: Laschan s. r.

Zakon bolnih ljudi naj se prepove! Ogrskemu državnemu zboru je poslal mestni zastop v Aradu nujen poziv, da naj sklene zakon, po katerem se bodo smeli poročati le ljudje, ki bodo predložili zdravniško izpričevalo, da so zdravi.

Popotniki se v lastnem interesu opozarjajo, da ne bodo imeli pri potovanju neprilik, da se s primernimi dokazili (dokumenti) lahko izkažejo kontrolnim organom. Najbolje so taka dokazila, ki so opremljena s sliko kakor tudi taka, ki dajejo popolno pojasnilo o vojaškem razmerju popotnikov.

Važna preuredba v varstvo najemnikov. Uradni list s 3. t. m. prinaša ukaz c. kr. deželnega predsednika, kateri sporazumno s deželnim odborom uveljavlja za okoliš mesta Ljubljane ministrsko naredbo z dne 28. marca 1918, ličočo se ukrenitev za stanovanjsko skrb. Ta ukaz je bil izdan na prošnjo mestnega magistrata, h kateremu se zateka čedalje več sodno deložiranih strank, ne da bi se jim moglo pomagati. Da bodo ljudje vedeli, kaj obsega novi ukaz, hočemo navesti najvažnejša določila ministrske naredbe, ki je zdaj postala veljavna za Ljubljano poleg že obstoječih naredb v varstvo najemnikov. Magistrat sme pripustiti, da se kot stanovanja za silo vporablja tudi prostori, v katerih bi se po obstoječem stavbnem redu ne smelo stanovati (suhe kleti, skladišča itd.). Oblast mora prostore popreje pregledati stavbno, zdravstveno in varnostno in voditi o dovolitvah posebne sezname. Oblast mora uporabljane prostore stalno nadzorovati, zunaj morajo biti uradno označeni kot zasilna stanovanja. Stvar hišnih posestnikov bo, da sami prijavijo take prostore, o katerih mislijo, da bi se dali na ta način vporabiti. Drugi oddelek ministrske naredbe določa, da se sme prostore, ki so že doslej služili za stanovanje, le iz važnih vzrokov temu namenu odtegniti (n. pr. iz stanovanja napraviti delavnico, gostilno, prodajalno, pisarno itd.) Iz te prepovedi so izvzeti le taki stanovanjski prostori, katere se je že pred veljavnostjo nove naredbe določilo za drug namen in če se je tudi že pričelo z njih (oblastveno dovoljeno) stalno preureditvijo, predno je naredba stopila v Ljubljani v veljavo. Če hoče gospodar izriniti kako stranko za to, ker hoče tisto stanovanje porabiti v drugačne namene (ne več kot stanovanje), naj se stranka obrne do magistrata, kateri je dolžan razsoditi, ali sme gospodar iz stanovanja napraviti nekaj drugega ali ne. Zoper magistratno razsodbo ni nobenega priziva. Potem določa nova naredba, da se sme dve ali več stanovanj združiti v eno samo tudi le iz važnih vzrokov, n. pr. če hoče večje sorodstvo skupno gospodarstvo, če se preseli k staršem rodina sinova ali hčerina itd. Tudi v takih slučajih razsoja brez daljne pritožbe magistrat o potrebi in dopustnosti, če se prizadeji do njega obrne. Če bi pa magistrat v katerem od navedenih dveh slučajev — drugačna uporaba in združitev stanovanj — ne hotel razsoditi, se sme tisti, ki je razsoditev zahteval, pritožiti na deželno vlado. V tretjem odstavku navaja naredba poslopja, katerih se vse to ne tiče. To so med drugim erarična vojaška poslopja, ki jih vojaštvo rabi ali ima zase prihranjena, potem poslopja, ki so zasedena vojaško po nastanitvenem zakonu. Potem spadajo sem uradni in javnosplosni prostori države, dežele, občine, poslopja železnic in železničarska stanovanja, ki jih imajo od železniške uprave itd. Stvar vsakogar, ki mu more nova naredba koristiti, bo pač, da se sam krepko zavzame za svoje blago.

Velike zaloge kave. Praška policija je izvedela, da je v nekem skladišču v Teplicah spravljena velika množina kave, katero so poslali tja iz Kutne gore. Praški policijski uslužbenci so se odpeljali v Teplice in so našli tam 196 vreč zelene mirovne kave v vrednosti 800.000 kron. Kavo so zaplenili. Pa pravijo, da jo ni.

Pomanjkanje vode v Trstu. Zadnji čas so nastale težave v preskrbi Trsta z vodo, katere treba nemudoma odpraviti z ozirom na poletje in legar. Tozadevno se je vršil na namestništvu pogovor, na katerem se je poudarjala potreba, da se nabavi za obrat črpalnice v Žavljah potrebna količina bencina ter se tako količina vode, ki jo dobiva me-

sto, zviša na 20.000 kubičnih metrov (20 milijonov litrov), torej za 3500 kubičnih metrov več nego v normalnih časih. Prebivalstvo premalo varčuje z vodo. — Treba pa upoštevati tudi, da je bilo tekom vojne prepovedano oddajati perilo iz mesta pericam v okolico v pranje. Vse perilo se mora prati doma in za to je treba seveda mnogo vode.

Oficirsko zabavo in lakota v Splitu. »Narodni List« poroča iz Splita: Čuden slučaj! Večkrat, ko je naše mesto brez kruha, se vrši v oficirski menaži koncert z večerjo. Tako se je tudi te dni vršil vojaški koncert z večerjo, ki se je pričel ob 7. uri in je trajal do 2. po polnoči. Tudi prepevali so in klicali na vse grlo »Hoch«. Ko so godci nehali svirati, so pa člani družbe prišli za instrumente in svirali vsak po svoje, kakor je kdo znal. Prebivalcem v okolici to ni moglo biti baš po volji, ker namesto, da bi lačni počivali, so morali na oknih preštevati zvezde in čakati, kdaj konča ta krasni koncert. Prisostvoval je koncertu tudi občinski upravitelj gospod Sporn. Mislimo, da je zadnji čas, da se neha s takimi koncerti, ki izzivajo prebivalstvo v sedanjih skrajno težkih prehranjevalnih razmerah.

Železniški vlak padel v Vislo. Iz Krakova se poroča, da se je dogodila 2. t. m. pri Osviecinu velika železniška nesreča. Po do danes še neznanem naključju se je s Krakova prihajajočemu mešanemu vlaku odtrgalo 5 voz in padlo v reko Vislo; 2 vagona sta obvisela na mostovi ograji. Dogodek je bil sledeč: Ko se je vlak štev. 76 približal signalni plošči, ki je kazala na »stoj«, je ustavil. Takoj za njim je prišel iz Krakova mešanec. Strojvodja, ki je videl v temi tovorni vlak št. 76 pred seboj, je dal takoj paro nazaj. Mešanec je imel 61 vagonov, med njimi 13 osebnih vagonov, uvrščenih takoj za strojem; ostali vagoni so težko naloženi. Dočim so osebni vagoni, kateri so bili zvezani z avtomatično lokomotivno zavoro, takoj ustavili, so tovorni vagoni, ki imajo le ročno zavoro, se še naprej pomikali, ker je nemogoče, da bi sprevodniki, ki so zaposleni pri ročnih zavorah, iste tako hitro zaprli, kakor to lahko stori strojvodja z avtomatično bremzo. Vsled pritiska nebrezbranih tovornih vozov na odzadaj in pritiska avtomatične bremze spredaj, je bilo vzdignjenih pet osebnih vagonov kviško, ki so se končno prevrnili na ograjo in padli preko nje v reko Vislo; dva vagona sta pa obvisela na ograji.

Na kraj nesreče je bilo odposlanih pet pontonov, kakor tudi rešilni vlak iz postaje Bielice. Lahko ranjenih je 36 oseb; težko ranjenih 5 oseb. Med ranjenci se nahaja 11 vojakov.

Kako umira dalmatinska učiteljica. Pred kratkim je umrla v Makarski 81 let stara vpokojena učiteljica Roza Puović. Vpokojena je bila pred 30. leti s pokojnino 400 kron na leto. Sedaj v času vojne je trpela lakoto. Pomagali so jej s hrano iz ljudske kuhinje.

Kruh se podražil. Počenši z 12. avgustom bo dobivala zopet cela Avstrija staro količino kruha. 1260 gramov težek hlebec bo stal 1 K 56 v. Žal, da ni mogoče istočasno s količino kruha zvišati tudi količino moke. Z 1/8 kg na teden za osebo se bomo morali zadovoljevati, dokler ni dožnan uspeh mlatve in množina dovoza iz inozemstva. Zvišanje cene za moko v podrobni razprodaji še ni znano, bo pa menda stal kg moke 1 K 68 v do 1 K 72 v.

Svetovni pregled.

Svetovna vojna. Svetovna vojna stoji ob presenetljivem problemu. Umik nemške armade med Marno in Aisno, oziroma med Soissonom in Reimsom, je na javnost silno učinkoval pri nas in državah sporazuma. Francozi so silno ponosni na uspeh in so imenovali vrhovnega poveljnika Focha maršalom. Nemci pa nasprotno trdijo, da je bila nemška ofenziva izdana in da so se v redu umaknili, ker je jel nasprotnik ljuto napadati v bokih. Poraz bi bil le tedaj, če bi bila nemška armada izgubila glavo ter bežala in pustila dragoceni vojni material na bojišču; tako se je pa le umaknila v varnejše pozicije, od koder bo mogla iznova operirati. Francozi, Angleži in Amerikanci imajo baje tukaj veliko premoč. Obetajo pa še letos nove ofenzive na tem bojišču. — Na italijanskem bojišču ni posebno važnih

dogodkov. Vrše se večinoma topovski boji in manjše praske, toda Italijani, ki se jim je posrečila zadnjič zavrnitev avstrijske ofenzive na dolnji in srednji Pliavi, so se tudi opogumili in obetajo v kratkem novo ofenzivo. — V Albaniji, kjer so bile zadnjič avstrijske čete umaknile čez Vojušo, so izvedle oni teden protinapad in pognale nasprotnika ter se tako približale zopet Valoni. V Aziji so imeli Turki nekaj uspehov v Kavkaziji. — V Rusiji pa so razmere bolj in bolj zamotane. Ves sporazum, češko-slovaške čete in monarhisti ter socialni revolucionarji so na delu, da premagajo boljševiško vlado. Pričela se je prava gonja proti ljudskim svetom in vse, kar je meščanskega duha, skuša pridobiti vpliv, obkoliti boljševiško Rusijo in pripomoči meščanskim strankam do veljave. V koliko se bo to posrečilo še ne vemo, vsekakor se je pa razvilo v Rusiji velikansko protirevolucionarno gibanje, ki ima očiten namen uničiti delo socializma. Proti Arhangelsku ob murmanskem obrežju prodirajo Angleži, izpod Urala Čeho-Slovaki in med republikami ni prave enotnosti, ker so deloma v meščanskih rokah. Rusija bi se mogla rešiti le z osredotočenjem vseh sil ruskih republik. Tako se bliža svetovna vojna svoji katastrofi, katere obsežnosti danes še ne moremo pregledati. Svetovna vojna je velik greh na človeštvu, ki se mora po svoji naravi ujesti, toda zapustila bo posledice, žalostne posledice iz katerih pa končno vstane — novo človeštvo.

Gospodarska vojna entente. Balfour je izjavil v poslanski zbornici, da angleška vlada še ni stopila v stik s predsednikom Wilsonom zaradi pariških gospodarskih resolucij. Vsekakor se gospodarska skupnost ne bo vršila brez privoljenja in udeležbe Zedinjenih držav. Bonar Law je ob enem izjavil, da je prišlo na angleški državni konferenci samo do sporazuma glede temeljnih principov. Izvedba imperijalne varstvenocarinske politike se more izvršiti šele po vojni.

Izpremema v nemškem admiralskem štabu. Naslednik dosedanjega šefa nemškega admiralskega štaba admirala von Holtendorfa je zapovednik nemških visokomorskih enot admiral Scheer, ki se je bil odlikoval v veliki bitki v Severnem morju. Vstopil je spomladi 1879. v mornarico, napredoval leta 1882. do častnika ter je služil na križarski fregati Bismark. S to ladjo je bil leta 1884. v Kamerunu, kjer se je opetovano odlikoval v bojih proti domačinom. Pozneje je bil stražni častnik na korveti »Sophie« ter se je udeležil udušitve arabske ustaje. Še pozneje je prišel na korvet »Princessin Wilhelm«, kjer je bil navigacijski častnik. Leta 1885. je bil napredoval do nadporočnika, leta 1903. je bil kapitenlajtnant, leta 1904. fregatni kapitan in l. 1905. pomorski kapitan. Kot tak je bil poveljnik linijske ladje »Elsass«. Leta 1909 je napredoval za konteradmirala ter je bilo njemu poverjeno zelo važno mesto šefa štaba visokomorskega brodogva. Že čez dve leti ga vidimo kot ravnatelja mornariškega departementa v nemškem državnem mornariškem uradu. V mornariških krogih je bilo že dolgo znano, da namerava podati veliki admiral von Holtendorff svojo dimisijo. Pri tem sklepu je igralo veliko vlogo tudi dejstvo, da je imel admiral srčno napako, ki ga je ovirala v njegovi službi. Splošno sprejemajo na nemškem imenovanje admirala von Scheera z velikim veseljem. To imenovanje ima velik pomen tudi zato, ker se domneva, da bo sedaj podmorska vojna prišla v nov štadij in da bo še silnejša, kakor je bila dosedaj.

Državna oblika Litevske. Med nemško vlado in zastopniki Litevske se vrše pogajanja glede bodoče državne oblike za Litevsko. V Vilni se je bil zbral državni svet, ki ga pa Nemčija noče priznati, ter je izvolil za kralja vojvodo Uracha. Nemčija pravi, da je izvolitev proti Brest Litovskemu miru, ker se je baje izvršila brez sodelovanja ljudstva.

Obtožba romunskih ministrov. Glede nastopa obtoženih ministrov povodom izročitve obtožnice poročajo, da je samo bivši ministrski predsednik Bratianu prevzel obtožnico in prejem potrdil policijskemu uradniku. Vsi ostali ministri so se dali zatajiti. Obtožnica se jim je prilepila na vrata njih stanovanj. V inozemstvu nahajajočim ministrom se razglašajo obtožnica v uradnem listu.

Vojna odškodnina, ki jo mora plačati Rumunija srednjeevropskim državam, znaša nekaj manj kakor 3.25 milijard rumunskih levov, to je 3087 milijonov kron po sedanjem kursu. Vojna odškodnina se plača na sledeči način: 1. Rumunija mora prevzeti okupacijski papirnati denar, katerega je izdala Nemčija za časa okupacije rumunskega ozemlja. Ta denar je sličen onemu, ki ga sedaj izdaja Avstrija v okupirani Benečiji in o katerem smo poročali, da nima podpisa. Rumunija mora plačati na ta račun 1250 milijonov leyov. 2. Rumunij mora nadalje plačati svojim državljinom za neopravnanne rekvizicije od strani srednjeevropskih držav 1 milijardo levov. 3. Za poškodbe, ki so jih napravili Rumuni na podjetjih, ki so last državljano srednjeevropskih držav mora odšteti skoro 1 milijardo levov. Razven tega se je morala Rumunija obvezati, da bo prodala vse žito, ki ji preostane, samo Nemčiji in Avstriji. Isto obveznost je prevzela glede petroleja. — Rumunija se je morala končno obvezati, da bo plačala vojno odškodnino vsaj deloma z ladjami. Kakor poroča »N. R. Courant« je rečeno v mirovni pogodbi, ki se je sklenila v Bukarešti, da se odstopijo vse trgovske ladje, ki se nahajajo na Donavi ali v Črnem morju, za zmerno ceno zmagovalcem. Ta svota se vračuni v vojno odškodnino. Z ozirom na te določbe mirovne pogodbe sta prevzeli Nemčija in Avstro-Ogrska te dni 48 ruskih in 3 rumunske parnike. Posebna komisija je razdelila te parnike med obema državama. V to svrhu sta se ustanovili dve paroplovni družbi in sicer nemška »Orient-Lloyd« in avstrijska »Euxinia«. Ti dve družbi prevzmeta zasežene ladje. Ruske ladje so se radi tega zasegle, ker je bila slična točka sprejeta tudi v Brest-Litovsku.

Napetost med Lloyd Georgem in Sonninom. »Neueste Zür. Nachrichten« poročajo iz dobro podučenega vira, da je Lloyd George jako ozlovoljen, ker Sonnino ne odobri velikosrbkih jugoslovanskih načrtov, iz Londona protežiranih. List pravi, da je Sonnino šele na pritisk Lloyd Georgea odtegnil poročilo o italijanskem protestu proti srbsko-jugoslovanskemu dnevu.

Revizija ententnih vojnih ciljev? Zastopnik delavcev v vojnem kabinetu Barnes je izjavil v nekem govoru, da bi bil pripravljen sprejeti Nemčijo v zvezo narodov, ker bi pomenilo samo povratek v stare nevarnosti, če bi se Nemčija izključila iz te zveze. Zavzemal se je za konferenco zaveznikov v Haagu, katere pa naj se ne udeležijo samo vlade, marveč tudi narodi, zastopniki organiziranega delavstva, cerkve, trgovine in drugih panog, ki prihajajo v poštev pri gospodarskem programu entente. Na tej

Društveni funkcionarji in člani, pozor!

Da vsa nerazporazumljenja od stranimo, sporočamo da je v soboto 32. tedenski prispevek t. l. zapadel.

Vsi člani, ki majo prispevek plačan samo do 22. tedna, se opozarjajo da ta teden zapadli prispevek vplačajo, ker drugače izgube članstvo.

Podpora se upravičenim članom le tedaj izplača, če je vsaj 25. prispevek t. l. že poravnan. Od izplačljive podpore pa se vsi zaostali prispevki odtegnejo.

konferenci bi mogle vlade revidirati svoje mirovne cilje. Lahko bi se ustvarilo sodišče, ki naj uredi spore, ki se dajo sodnim potem krediti ter naj se ustanovi tudi preiskovalna komisija, ki naj se bavi s podlagami delne demobilizacije s praktičnega stališča z ozirom na dolgost meja na obsežnost dominionov in na premoženjsko stanje prebivalstva. Končno bi se mogla postaviti tudi komisija, ki naj bi preiskala na podlagi narodnostne enotnosti možnosti teritorialne zaokrožitve.

Konec vojne spomlad 1919? Renaudel pravi v „Humanité“, da ima francoski narod pravico izvedeti, na kaj opira vlada svoje zagotovilo, da bo prinesla pomlad 1919. odločilen preokret. Bila bi velika napaka, če bi se vzbujala taka upanja samo, da se potlači nezadovoljnost zaradi vpoklica osemnajstletnih.

Take Jonescu v Parizu. Bivši rumunski minister Take Jonescu je imel razgovor s predsednikom francoske republike Poincarejem, zunanjim ministrom Pichonom in ministrskim predsednikom Clemenceaum. V Londonu bo konferiral z Lloyd Georgom in Balfourom. Tem konferencam se pripisuje velik pomen.

Angleži so se izkrkali tudi v Vladivostoku v vzhodni Sibiriji, kjer so se baje že davno izkrkali Japonci.

Pariz zopet obstreljujejo Nemci s svojimi dalekosežnimi topovi.

Republikanski program za jesenske volitve v Ameriki. V Newyorku so objavili republikanski načrt za jesenske volitve. Republikanska stranka se izjavlja za odločno nadaljevanje vojske, dalje za gospodarsko in vojaško posredovanje v Rusiji in za zvezo narodov po vojski. Pomanjkanje vojnega navdušenja in razredni boj se najodločneje obsoja. Velik pomen pripisujejo v Zedinjenih državah posebni zahtevi republikanske stranke, da se morajo vse mednarodne pogodbe pred ratifikacijo objaviti.

Ameriška propaganda za vojno. Načelnik ameriškega oficijelnega tiskovnega urada George Creel je utemeljeval svoj kredit od 2 milijonov dolarjev v finančnem odseku: Potrebujemo pol milijona, da probujamo prebivalstvo. V ta namen je razširil tiskovni urad nad 25 milijonov bršur v 7 jezikih in bo nadaljeval svoje delo poslej v šoli. 200 tisoč dolarjev je treba za patrijotično propagando med priseljenci. 200 tisoč dolarjev veljajo vojni filmi. 250 tisoč dolarjev velja izdaja vojnih poročil, katere razširjamo v 110 tisoč izvodih. 40 tisoč veljajo govorniki. Tiskovni urad razpolaga s 4 tisoč možmi, ki govore na 5200 krajih, povsod po 4 minute. Poleg tega dela 9000 govornikov brezplačno za tiskovni urad. 25 tisoč dolarjev velja pisava patrijotičnih člankov, katere piše 100 prvovrstnih pisateljev v 175 listov vsak dan na prvo stran.

Naročajte in širite

„NAPREJ!“

Izdajatelj Ivan Mlinar.

Odgovorni urednik Viktor Zore.

Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna

LJUBLJANA, Francišškanska ulica št. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejšie plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejšia uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. Litografija.

Miši, podgane, stenice ščurki!

Izdelovanje in razpošiljanje izkušenih radikalno učinkujočih uničevalnih pomočkov, za katere dobivamo vsak dan zahvalna pisma! — Proti podganam in mišim 5 K, proti ščurkom in rusom 5 — K, tinktura proti stenicom 2—K. Prašek proti moljem K 2— prašek proti mrčesom K 1-50 in 3—, razprševalec zanj 1-20 K, tinktura proti človeškim ušem 1-50 K, prašek proti kurjim ušem K 2—, mazilo proti ušem za živino 2— K, prašek proti oblačilnim in perilnim ušem 2 K, tinktura proti vsakim bolham 1 K, 20. tinktura proti sadnemu in zelenjavnemu mrčesju (škodljivcem rastlin) 3 K, tinktura proti pasjim ušem K 1-50, Posebno učinkujoča „Prevasil“ tinktura proti stenicom K 3-50. Pošilja po povzetju.

Zavod za uničevanje mrčesja **M. JÜNKER**, Zagreb 6 Petrinjska ul. 3 (Hrvaško).

NADOMESTILO MILA.

za pranje perila, izborno peneče in prekaša vse doslej v prometu se nahajajoče izdelke. 1 zavoje t. j. 5 kg K 12—, 1 zavoje z 10 kg K 23—

Preprodajalci dobe popust pri naročbi celoga zaboja z 50 kg. Belo mineralno milo za čiščenje rok in finejšega perila, 1 zavoje 32 kosov K 14— Nadomestek za toaletno milo v raznih barvah, lepo dišeč, 1 zavoje 32 kosov K 18— Toaletno milo s finim vonjem, roza barve, 1 zavoje 24 vel. kosov K 18—. Razpošilja po povzetju. Prt večjem naročilu naj se pošlje polovica zneska naprej. Najmanj se more naročiti en zavoje vsake vrste.

Izvozno podjetje M. JÜNKER v Zagrebu št. 6. Petrinjska ulica 3., III. telefon 23-27.

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani

Pisarna: Turjaški trg št. 4, prvo nadstropje Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/211—1/21		Turjaški trg št. 4 v okr. bol. blag.
Dr. Ivan Zajec splošno zdravljenje	1/210—1/211		Turjaški trg št. 4. Francišškanskaul. 2.
Dr. Alojz Kraigher splošno zdravljenje	1—3		Poljanska cesta 18.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika (bolniško zglasnico): brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznico. Zdravila se dobe v vseh ljubljanskih lekarnah. Bolniščnina se izplačuje vsako soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika okrajne bolniške blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in s' n.
Ljubljana Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt Pisalni stroji Adler.

Vozna kolesa.
Ceniki se dobe za-
stoj in franko.

SRBEČICA GARJE LIŠAJ HRASTE

Najzanesljivejše sredstvo proti temu je

PARATOL domače mazilo.

Ne maže, je brez duha, torej tudi čez dan uporabno. Velik lonček K 5— dvojni lonček 9 K.

PARATOL - PRAŠEK Škatlja 3— K. varuje občutljivo kožo

Oboje se dobi proti predplačilu ali povzetju pri PARATOL DELAVNICE lekarnara Ulmer, Budapešta VII-13., Rózsa-utca 21.

Vsaka žena

naj bere moje velezanimivo navodilo o

moderni negi prs.

Preizkušen svet, če uvenejo ali niso dovolj polne!

Pišite zaupljivo na naslov: **Ida Krause**, Pressburg (Ogrsko), Sebanzstrasse 2. Abt. 97

Ne stane nič

100.000

hvaležnih odjemalcev potrjuje, da koreninski pokončevalec „Riabalzsal“ v treh dneh brez bolečin odstranjuje kurja očesa, bradavice, trdo kožo. Uspeh zajamčen. Cena 3 K, 3 lončki 7 K, 6 lončkov 11 K. Zobobol odpravlja „Fides“, če trdovraten revmatizem povzroča zobobol, kadar so vsa sredstva odklepla in če so zobje votli. Če ni uspeha, denar nazaj. Cena 3 K, 3 škatljice 7 K, 6 škatljic 11 K. Nič več kamnene nasede, nič več slabega duha iz ust! Snežno bele zobe dobite po zobnem fluidu „Xiris“. Takojšnji učinek! Cena 3 K, 3 steklenice 7 K.

Podgane, miši se popolnoma iztrebijo s podgansko smrtjo. Če ne pomaga, denar nazaj. 100 zahtevalnih pisem. Cena 4 K, 3 škatljice 9 K. Stenice uši, bolhe, ščurke uničuje z zalego vred korenito „Thiera“. Cena 3 K, 3 kartoni 7 K, prašek zoper uši zraven 2 K.

KEMENY, Košice (Kassa), poštni predal 12/C 84, Ogrsko.